

ANETA CZARNA

**„GRUSZKI NA WIERZBIE”
NA OBSZARZE ŻERKOWSKO-CZESZEWSKIEGO
PARKU KRAJOBRAZOWEGO**

*Z Katedry Botaniki
Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu*

ABSTRACT. The paper describes the current state of the locality of *Pyrus salicifolia* in the village of Nowa Wieś Podgórna. Several specimens were planted there in 1905-1906 in front of the Hunters' Palace, but only one of them has survived, so its protection is necessary.

Key words: *Pyrus salicifolia*, nature monument, distribution, Wielkopolska

Wstęp

Na terenie Nowej Wsi Podgórnej, położonej na prawym brzegu Warty w gminie Miłostaw, w powiecie wrzesińskim, występuje bardzo rzadki i nierodzący w naszej florze gatunek drzewa – *Pyrus salicifolia* Pall. (Grusza wierzbolistna), ze względu na liście przypominające liście wierzbowe nazywany powszechnie „gruszką na wierzbie” (fot. 1). Liście rośliny są lancetowate, o długości 3-7 cm, całobrzegie, z dość długim ogonkiem liściowym, a młode z obydwu stron srebrzystoszaro owłosione. Kwiaty zebrane w małe kwiatostany są również srebrzystoszaro owłosione. Owoce, o typowym kształcie gruszkowatym i specyficznym, dość cierpkim smaku gruszy polnej (*Pyrus pyraeaster* Bursd.), są osadzone na krótkich szypułkach.

Grusza wierzbolistna występuje na naturalnych stanowiskach w południowo-wschodniej Europie, na Kaukazie i w Azji Mniejszej. Jest bardzo wytrzymała na mrozy i suszę oraz mało wymagająca glebowo. W Polsce od dawna, choć rzadko, była sadzona w parkach, a szczeplono ją najczęściej na podkładkach gruszy pospolitej (**Bugała** 1991). Na terenie Wielkopolski znane są dwa stanowiska tego drzewa – jedno występuje w parku przyzamkowym w Kórniku, a drugie w Nowej Wsi Podgórnej (**Kaczmarek** 1970).

Wyniki inwentaryzacji

Pierwsza informacja o występowaniu gruszy wierzbolistnej na terenie Nowej Wsi Podgórnej pochodzi z pracy **Kaczmarka** (1970). Grusze posadzono około 1905-1906 roku przed Pałacem Myśliwskim (zabytek z XVII wieku), usytuowanym w odległości 200 m od prawego brzegu Warty (na tej wysokości istnieje czynna przeprawa promowa). W latach 60. były tu dwa dobrze wyrosnięte i owocujące drzewa (tab. 1), które rosły w odległości 8 m od siebie (**Kaczmarek l.c.**).

Obecnie w Nowej Wsi Podgórnej pozostało już tylko jedno z dwóch drzew *Pyrus salicifolia*, które jest w dobrej kondycji – kwitnie i owocuje (tab. 1). Obserwacje pochodzą z sezonów wegetacyjnych 1997-2000. Drugie drzewo istnieje już tylko w postaci suchego pnia. W ostatnich latach Pałacyk Myśliwski został całkowicie rozebrany, a w pobliżu prowadzone są prace budowlane, co bezpośrednio zagraża rosnącej tutaj gruszy wierzbolistnej.

Tabela 1

Wyniki inwentaryzacji *Pyrus salicifolia* na terenie Nowej Wsi Podgórnej
Results of inventories of *Pyrus salicifolia* in the village of Nowa Wieś Podgórna

Rok pomiaru Year of measurement	Obwód na wysokości pierśnicy (cm) Diameter at breast height (cm)	
1966 (istniały dwa drzewa) (two trees existed)	82	105
2000 (istnieje jedno drzewo) (one tree existed)	121	

Współcześnie można obserwować jeszcze jeden, młody okaz gruszy wierzbolistnej, który rośnie przy słupie elektrycznym koło szosy do Pызdr – w odległości około 300 m na wschód od okazów posadzonych przy Pałacyku Myśliwskim. Takie usytuowanie okazu może świadczyć o roli ptaków w rozprzestrzenianiu nasion. Nasiona kiełkują dopiero po przejściu procesu stratyfikacji (**Slaski i Sękowski 1988**).

Podsumowanie

Kaczmarek (1970) podjął starania u Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Poznaniu o objęcie ochroną obu okazów gruszy wierzbolistnej na terenie Nowej Wsi Podgórnej. Obecnie brak tabliczki informującej, iż jest to obiekt prawnie chroniony. W Nowej Wsi Podgórnej pozostało już tylko jedno drzewo, a w pobliżu są prowadzone prace budowlane. Ponieważ współcześnie nie rozmnaża się tego gatunku w szkółkach, należy zacząć działania ochronne dla celów naukowo-dydaktycznych i śledzić losy gruszy wierzbolistnej w Nowej Wsi Podgórnej.

Literatura

Bugała W. (1991): Drzewa i krzewy. PWRiL, Warszawa.

Kaczmarek A. (1970): Gruszki na wierzbie. *Wszechświat* 3: 77.

Ślaski I., Sękowski B. (1988): Szkółkarstwo szczegółowe drzew i krzewów ozdobnych oraz użytkowych. T. 1. PWRiL, Poznań.

PYRUS SALICIFOLIA IN THE ŻERKOWO-CZESZEWO LANDSCAPE PARK

S u m m a r y

Kaczmarek (1970) persuaded the Provincial Curator of Nature Conservation in Poznań to protect both specimens of *Pyrus salicifolia* in Nowa Wieś Podgórna. Only one specimen has survived and the plate informing that the tree is protected by law is missing. Construction works are conducted nearby, so protective measures should be undertaken, especially that this species is not propagated in nurseries any more.